

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2022
(OR. en)

15381/22

CULT 126
AUDIO 127
SOC 658
SUSTDEV 209
SAN 631
EDUC 411

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 14436/22 COR 1

Θέμα: Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα (2023–2026)

Επισυνάπτεται στο παράρτημα για τις αντιπροσωπίες το ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα (2023–2026), όπως εγκρίθηκε από το Συμβούλιο (Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός) κατά τη σύνοδό του στις 29 Νοεμβρίου 2022.

**ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΕ
ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ (2023–2026)**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ

- ότι ο πολιτισμός αποτελεί αστείρευτη πηγή έμπνευσης και καινοτομίας, καθρέφτη ανθρωπιάς και αισθητικής, αντανάκλαση της κοινής μας γλώσσας και κληρονομιάς, καθώς και θεμελιώδες στοιχείο της ταυτότητας και των κοινοτήτων μας·
- τον ρόλο του πολιτισμού ως αναπόσπαστου στοιχείου της βιώσιμης ανάπτυξης και του θετικού κοινωνικού μετασχηματισμού·
- την ολοένα και μεγαλύτερη σημασία των αξιών της ΕΕ, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η ελευθερία της έκφρασης και της δημιουργίας·
- τη συμβολή των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας στην απασχόληση και την οικονομία της ΕΕ·
- τον ρόλο του πολιτισμού στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ και στη συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς, ιδίως με το Συμβούλιο της Ευρώπης και την UNESCO·
- τα προηγούμενα προγράμματα εργασιών του Συμβουλίου για τον πολιτισμό και τα αποτελέσματά τους·

ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ

- τον συνεχιζόμενο πόλεμο της Ρωσίας κατά της υποψήφιας προς ένταξη στην ΕΕ Ουκρανίας, ο οποίος συνιστά κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου και καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών αρχών της ΕΕ, απειλεί να καταστρέψει την πλούσια πολιτιστική ζωή και κληρονομιά της Ουκρανίας, και έχει προκαλέσει τον μεγαλύτερο εκτοπισμό πολιτών στην Ευρώπη από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και μια τρομερή ενεργειακή κρίση·
- τον σοβαρό αντίκτυπο που είχε η πανδημία COVID-19 στο σύνολο της κοινωνίας, σε κάθε άτομο μεμονωμένα, αλλά και σε πολλούς οικονομικούς τομείς –ιδίως δε στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας– μεγάλο μέρος αυτών να εξακολουθούν να πλήττονται από τις συνέπειές της·
- τον επιταχυνόμενο ρυθμό της κλιματικής αλλαγής, την απώλεια της βιοποικιλότητας και την επακόλουθη ανάγκη να επισπευσθεί η μετάβαση στη βιωσιμότητα, κάτι που ο πολιτισμός μπορεί να διευκολύνει μέσω της ευαισθητοποίησης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας·
- εν εξελίξει διαδικασίες, όπως η ψηφιοποίηση, και επίμονες προκλήσεις, όπως οι ειδικές συνθήκες εργασίας των καλλιτεχνών, των δημιουργών και άλλων επαγγελματιών του τομέα του πολιτισμού·

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ

- τα κυριότερα έγγραφα αναφοράς για την πολιτική, όπως παρατίθενται στο Παράρτημα II του παρόντος ψηφίσματος·
- τη σημασία που έχει η ενσωμάτωση της πολιτιστικής διάστασης σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής, τα προγράμματα και τις πρωτοβουλίες, καθώς και την ανάγκη για αυξημένες συνέργειες·
- τις προσπάθειες που καταβάλλονται προκειμένου να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί μια στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις·

ΣΥΜΦΩΝΕΙ

σχετικά με τις ακόλουθες πρωταρχικές προτεραιότητες οι οποίες συμβάλλουν στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής συνεργασίας, στην προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και στην παροχή ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας, και οι οποίες απαντούν στην ανάγκη για κοινή δράση κατά την επόμενη τετραετία, λαμβάνοντας υπόψη τις κύριες προκλήσεις, καθώς και τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας:

- α) *Καλλιτέχνες και επαγγελματίες του τομέα του πολιτισμού: ενδυναμώνοντας τους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας*
- β) *Πολιτισμός για τον άνθρωπο: ενισχύοντας τη συμμετοχή στο πολιτιστικό γίγνεσθαι, καθώς και τον κοινωνικό ρόλο του πολιτισμού*
- γ) *Πολιτισμός για τον πλανήτη: απελευθερώνοντας τη δύναμη του πολιτισμού*
- δ) *Πολιτισμός για εταιρικές σχέσεις συνδημιουργίας: ενισχύοντας την πολιτιστική διάσταση των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ*

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΠΑΤΟ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ
ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΔΕΟΝΤΩΣ ΥΠΟΨΗ
ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

- να καταρτίσουν, έως τον Απρίλιο του 2026, έγγραφο εργασίας με τα προκαταρκτικά βασικά πορίσματα σε σχέση με την εφαρμογή του παρόντος προγράμματος εργασιών της ΕΕ, βασιζόμενο σε εθελοντικές γραπτές συνεισφορές των κρατών μελών, και να εκδώσουν τελική έκθεση έως τον Ιούνιο του 2026·
- αφού προηγουμένως διαβουλευθούν με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, να εξετάσουν το ενδεχόμενο να προτείνουν στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τον πολιτισμό, το οποίο να αντικατοπτρίζει τις κατευθυντήριες αρχές του παραρτήματος Ι και να αποσκοπεί στη στρατηγική ενσωμάτωση της προοπτικής για την πολιτιστική πολιτική και των πλεονεκτημάτων του πολιτισμού σε όλες τις σχετικές πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες της ΕΕ. Τα προγράμματα εργασιών της ΕΕ για τον πολιτισμό θα εξακολουθήσουν να δίνουν προτεραιότητα και να προσδιορίζουν συγκεκριμένες δράσεις για την πολιτιστική συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

I. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Το πρόγραμμα εργασιών στον πολιτιστικό τομέα βασίζεται στις ακόλουθες κατευθυντήριες αρχές:

- Ο πολιτισμός, στον οποίο συμπεριλαμβάνεται η πολιτιστική κληρονομιά, έχει εγγενή αξία και συμβάλλει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.
- Η πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία αποτελούν θεμελιώδη πλεονεκτήματα της ΕΕ και πρέπει να γίνονται σεβαστά, να προωθούνται και να ενισχύονται, μεταξύ άλλων μέσω της κινητικότητας και της κυκλοφορίας των σχετικών έργων.
- Η ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης και της δημιουργικότητας έχει θεμελιώδη σημασία για την ικανότητα του ανθρώπου να αντιμετωπίζει προκλήσεις, να σκέφτεται με κριτικό πνεύμα, να καινοτομεί και να επινοεί, και πρέπει να ενθαρρύνεται και να υποστηρίζεται με κάθε τρόπο.
- Η πολιτιστική πολυμορφία και ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι ουσιαστικής σημασίας για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προάγουν την αμοιβαία κατανόηση, συμβάλλουν στην πρόληψη και την επίλυση συγκρούσεων και προωθούν τη συμφιλίωση, την ειρήνη και τη διεθνή σταθερότητα· από την άλλη πλευρά, κάθε δόλια χρήση του πολιτισμού με στόχο τη διάδοση πολεμικής προπαγάνδας και παραπληροφόρησης και την υποκίνηση μίσους είναι ασυμβίβαστη με τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές της ΕΕ.
- Ο πολιτισμός συμβάλλει σημαντικά στη βιώσιμη ανάπτυξη, την οικονομία και την κοινωνική ένταξη, ενώ παράλληλα ενισχύει την εδαφική συνοχή.
- Ο πολιτισμός έχει τη δυνατότητα να προωθεί την ισότητα και τον αμοιβαίο σεβασμό και να καταπολεμά κάθε μορφή βίας, διακρίσεων, μισαλλοδοξίας και προκαταλήψεων.
- Η υλοποίηση θα πρέπει να υποστηρίζεται από τη βελτιστοποιημένη χρήση ποιοτικών δεδομένων και στατιστικών.

II. ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

α) Καλλιτέχνες και επαγγελματίες του τομέα του πολιτισμού: ενδυναμώνοντας τους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας

Το οικοσύστημα του πολιτισμού και της δημιουργίας είναι αδιανόητο χωρίς τους ανθρώπους που δημιουργούν το πολιτιστικό περιεχόμενο στις αμέτρητες μορφές του, δηλαδή τους καλλιτέχνες και άλλους επαγγελματίες του τομέα του πολιτισμού και της δημιουργικότητας. Ως εκ τούτου, είναι απολύτως απαραίτητο οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας (ΤΠΔ) να είναι ισχυροί. Ωστόσο, χαρακτηρίζονται από αυτοαπασχόληση, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, υψηλή ανταγωνιστικότητα και κατακερματισμένες αγορές. Οι καλλιτέχνες και οι επαγγελματίες των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, οι οποίοι τείνουν να έχουν εργοκεντρικές σταδιοδρομίες, χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό κινητικότητας. Συχνά έχουν ακανόνιστο και απρόβλεπτο εισόδημα και συνδυάζουν διάφορες θέσεις εργασίας για να κερδίσουν τα προς το ζην.

Καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, οι ΤΠΔ επέδειξαν μεγάλη προσαρμοστικότητα και καινοτομία. Ωστόσο, οι συνέπειες της πανδημίας τους έπληξαν σοβαρά και εξακολουθούν να τους επηρεάζουν.

Με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία που συνεχίζεται ακόμη και τις επιπτώσεις που είχε στο οικοσύστημα του πολιτισμού και της δημιουργίας αναδεικνύεται πιο έντονα ο καίριος ρόλος που διαδραματίζουν οι πολιτιστικοί φορείς στις δημοκρατικές κοινωνίες και η σημασία της διαφύλαξης της ελευθερίας της καλλιτεχνικής έκφρασης, η οποία δέχεται ολοένα και περισσότερες πιέσεις.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, υπάρχει επείγουσα ανάγκη να ενισχυθεί περαιτέρω η ανθεκτικότητα των ΤΠΔ, να υποστηριχθεί η ανάκαμψη και η πολυμορφία τους, να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή τους στους στόχους βιωσιμότητας, να αξιοποιηθούν οι νέες τάσεις που επιταχύνονται από την πανδημία, μεταξύ άλλων στο ψηφιακό περιβάλλον, και να εξασφαλιστούν δίκαιες συνθήκες εργασίας για όλους τους επαγγελματίες των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, ώστε να ακουστεί πιο δυνατά η φωνή αυτού του ανεξάρτητου και δυναμικού τομέα.

Πολιτισμός για τον άνθρωπο: ενισχύοντας τη συμμετοχή στο πολιτιστικό γίγνεσθαι, καθώς και τον κοινωνικό ρόλο του πολιτισμού

Ο πολιτισμός, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς, διαδραματίζει καίριο ρόλο στις δημοκρατίες μας και στη ζωή των ανθρώπων. Η συμμετοχή στον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά, τη δημιουργικότητα και τις τέχνες επηρεάζει θετικά τους ανθρώπους κάθε ηλικιακής ομάδας και κοινωνικού υποβάθρου· βελτιώνει την ποιότητα ζωής καθώς και την υγεία και τη συνολική ευημερία σε επίπεδο ατόμων και κοινοτήτων. Η πολιτιστική συμμετοχή συμβάλλει στην κοινωνική και εδαφική συνοχή, προωθώντας παράλληλα τον σεβασμό της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας και παρέχοντας μια πλατφόρμα ανοικτού διαλόγου εντός των κοινωνιών των πολιτών.

Η πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία αποτελεί ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα της Ευρώπης και, ως εκ τούτου, πρέπει να γίνεται σεβαστή και να προάγεται, οι δε λιγότερο χρησιμοποιούμενες γλώσσες θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής. Απαιτείται να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα παιδιά και οι νέοι συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή και αναπτύσσουν την αναγνωστική τους ικανότητα, ενισχύουν τη δημιουργικότητά τους και εμπλουτίζουν τις εμπειρίες τους. Εξίσου σημαντική είναι η εφαρμογή συμπεριληπτικής προσέγγισης για τις ευάλωτες και μειονεκτούσες ομάδες.

Τα πολιτιστικά ιδρύματα διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ενίσχυση της δημοκρατίας και της κοινωνικής ευημερίας καθώς προσεγγίζουν ολόκληρη την κοινότητα, παρέχουν οικονομικά προσιτή ή και ελεύθερη πρόσβαση σε γνώσεις και πληροφορίες, με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ενισχύουν τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας, τη δημιουργία κοινού εδάφους για διάλογο και συζήτηση και, ως εκ τούτου, ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή της κοινότητας, συμβάλλοντας, τελικά, στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, της ρητορικής μίσους και των ψευδών ειδήσεων. Ο ρόλος αυτός των πολιτιστικών ιδρυμάτων πρέπει να καλλιεργηθεί περαιτέρω.

Στο πλαίσιο αυτό, το τρέχον πρόγραμμα εργασιών δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην προώθηση της ανάπτυξης βιβλιοθηκών. Πολλές βιβλιοθήκες παρέχουν επίσης ένα ειρηνικό και ασφαλές περιβάλλον για ευάλωτα άτομα και τούτο έχει επί του παρόντος ιδιαίτερη σημασία για τους πάμπολλους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία και την ανάγκη τους για σωματικό και ψυχικό καταφύγιο.

Πολιτισμός για τον πλανήτη: απελευθερώνοντας τη δύναμη του πολιτισμού

Τα οικοσυστήματα του πολιτισμού και της δημιουργίας στην Ευρώπη, αλλά και πέραν αυτής, αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές τόσο φυσικής όσο και ανθρώπινης προέλευσης: η κλιματική αλλαγή ειδικότερα, έχει μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στους ευρωπαϊκούς τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας. Έχει, λοιπόν, μεγάλη σημασία η πολιτιστική κληρονομιά και οι ΤΠΔ να είναι προετοιμασμένοι για τις μελλοντικές προκλήσεις. Είναι πλέον καιρός να αναληφθεί δράση ώστε να επιτευχθεί ετοιμότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς όσον αφορά τους κινδύνους με τους οποίους θα έρθει αντιμέτωπη και ώστε να ενισχυθεί η ανθεκτικότητά της έναντι της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ θα συνεχίσει και μάλιστα θα εντείνει την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών.

Ο πολιτισμός, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμβάλλει στη μετάβαση στη βιωσιμότητα που απαιτείται για να επιτευχθούν οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της Ατζέντας του 2030. Στο πλαίσιο αυτό, είναι επίσης καίριος ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών. Ως εκ τούτου, πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω η καινοτομία στον πολιτιστικό και τον δημιουργικό τομέα, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η προσβασιμότητα του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς στον ψηφιακό χώρο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΚΓΚ «Πολιτισμός και δημιουργικότητα» του ΕΙΤ¹ θα διαδραματίσει καίριο ρόλο. Είναι επίσης αναγκαίο να υιοθετηθεί μια ισορροπημένη προσέγγιση στο δομημένο περιβάλλον. Η ευρεία προώθηση της πρωτοβουλίας για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους θα μπορούσε να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της ποιοτικής αρχιτεκτονικής και του δομημένου περιβάλλοντος.

Επιπλέον, η έρευνα και οι στατιστικές στους τομείς του πολιτισμού θα πρέπει να βελτιωθούν προκειμένου να είναι σε θέση να παρακολουθούν καλύτερα τις επιδόσεις των ΤΠΔ και να αναπτύσσουν αποτελεσματικές και τεκμηριωμένες πολιτικές για την υποστήριξή τους. Η Eurostat καλείται να διαδραματίσει κεντρικό και ολοένα σημαντικότερο ρόλο σε συνεργασία με άλλους διεθνείς και ανεξάρτητους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της έρευνας και της στατιστικής στους ΤΠΔ.

---

¹ Κοινότητα γνώσης και καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (<https://eit.europa.eu/eit-community/eit-culture-creativity>)

Πολιτισμός για εταιρικές σχέσεις συνδημιουργίας: ενισχύοντας την πολιτιστική διάσταση των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ

Ο πολιτιστικός πλούτος και η ελευθερία της Ευρώπης, η θεμελιωμένη στην κοινωνία των πολιτών προσέγγιση της ΕΕ εκ των κάτω προς τα άνω και η ισχυρή προσήλωση της ΕΕ στη συνδημιουργία αποτελούν ισχυρά πλεονεκτήματα για τις διεθνείς σχέσεις από την άποψη της οικοδόμησης βιώσιμων εταιρικών σχέσεων επί ίσοις όροις. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να αξιοποιηθεί πλήρως αυτό το δυναμικό όχι μόνο με την αύξηση του αριθμού των δραστηριοτήτων και έργων πολιτιστικής συνεργασίας, αλλά και με την ορατότητα και την προβολή τους.

Ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας αποτελεί σαφή ένδειξη τόσο της σταδιακά μεταβαλλόμενης γεωπολιτικής πραγματικότητας όσο και της εργαλειοποίησης του πολιτισμού και της κληρονομιάς προκειμένου να αποτελέσουν άλλοθι που θα δικαιολογεί τη στρατιωτική επίθεση. Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτιστική συνδημιουργία μπορεί να στηρίξει ουσιαστικά και να διαδώσει αξιόπιστα τις ευρωπαϊκές μας αξίες, συμπεριλαμβανομένων των καλλιτεχνικών ελευθεριών και των πολιτιστικών δικαιωμάτων, σε μεγάλο μέρος του πλανήτη, συμβάλλοντας έτσι στον περιορισμό της επιρροής των αυταρχικών συστημάτων.

Έχοντας υπόψη το μέλλον του πλανήτη μας και τον κοινό στόχο της βιωσιμότητας, απαιτείται περισσότερη πολιτιστική φιλοδοξία για αλλαγή και πνευματικός διάλογος που να ανοίγει τον δρόμο για κοινές προσεγγίσεις στο πνεύμα του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους (βιωσιμότητα, συμπεριληπτικότητα, αισθητική). Ο στενός συντονισμός σε επίπεδο ΕΕ και η ενσωμάτωση του πολιτισμού σε όλους τους σχετικούς τομείς της εξωτερικής δράσης της ΕΕ και στα κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα θα είναι καίριας σημασίας για την ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ.

III. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Το Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη, την Επιτροπή και, όσον αφορά τις πτυχές της εξωτερικής δράσης, τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, να συνεργαστούν για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών βάσει συνεχούς δυναμικού προγραμματισμού όπως ορίζεται στο κεφάλαιο IV και στο παράρτημα Α. Το χρονοδιάγραμμα του Παραρτήματος Α είναι από τη φύση του ενδεικτικό και θα υλοποιηθεί από τις επόμενες Προεδρίες κατά περίπτωση.
2. Ο τακτικός διάλογος και η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, θεσμικών οργάνων της ΕΕ, της κοινωνίας των πολιτών, διεθνών οργανισμών και εταίρων από τρίτες χώρες αναμένεται να δημιουργήσουν μια ολιστική προσέγγιση που θα στηρίζει τις συνέργειες και, κατά περίπτωση, τη συνοχή των πολιτικών, θα ενθαρρύνει την αμοιβαία μάθηση και θα μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερα αποτελέσματα.
3. Η υλοποίηση του προγράμματος εργασιών και η εφαρμογή του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» μέσω των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας του και άλλων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον πολιτισμό θα πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται βάσει συνεργειών.

4. Το πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα θα πρέπει να παρακολουθείται από την Προεδρία του Συμβουλίου και, εφόσον απαιτείται, μπορεί να προσαρμόζεται από το Συμβούλιο με βάση τα επιτευχθέντα αποτελέσματα και/ή τις σχετικές εξελίξεις όσον αφορά τις πολιτικές σε ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο.
5. Τα θέματα σε κάθε τομέα προτεραιότητας αντιμετωπίζονται μέσω διαφόρων δράσεων (κεφάλαιο IV), με χρήση της ή των καταλληλότερων μεθόδων εργασίας. Το τελικό αποτέλεσμα κάθε δράσης, μαζί με αντίστοιχη έκθεση στην οποία περιγράφονται τα συμπεράσματα και οι συστάσεις, κατά περίπτωση, θα υποβληθούν στην Επιτροπή Πολιτιστικών Υποθέσεων και, κατά περίπτωση, στην Ομάδα «Οπτικοακουστικός τομέας και μέσα ενημέρωσης» προς συζήτηση και για να ληφθεί πιθανώς απόφαση σχετικά με τα μελλοντικά βήματα.
6. Η ευελιξία όσον αφορά τις διατάξεις και την εφαρμογή του προγράμματος εργασιών της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα είναι ουσιαστικής σημασίας προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες και στις μελλοντικές προκλήσεις και στο μεταβαλλόμενο πολιτικό περιβάλλον.

7. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες μέθοδοι εργασίας²: ομάδες εμπειρογνομόνων ad hoc ή υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, δραστηριότητες αλληλοδιδαχής από ομοτίμους, πειραματικές και πιλοτικές δράσεις, συνεδριάσεις της ομάδας προβληματισμού, μελέτες, διασκέψεις, σεμινάρια απολογισμού ή άλλες μορφές απολογισμού, διάλογος με την κοινωνία των πολιτών, επίσημα και ανεπίσημα εργαστήρια, κοινές πρωτοβουλίες με το Συμβούλιο της Ευρώπης και άλλους διεθνείς οργανισμούς, συμπεράσματα του Συμβουλίου· και άτυπες συναντήσεις αξιωματούχων των υπουργείων Πολιτισμού και, κατά περίπτωση, άλλων υπουργείων.

---

² Οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις μεθόδους εργασίας παρατίθενται στο παράρτημα Β.

IV. ΜΕΤΡΑ

Όσον αφορά τους τομείς προτεραιότητας και τις μεθόδους εργασίας που εκτίθενται στα κεφάλαια II και III, θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες ενέργειες:

- a) **Καλλιτέχνες και επαγγελματίες του τομέα του πολιτισμού: ενδυναμώνοντας τους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας**
- **Καθεστώς και όροι εργασίας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του πολιτισμού και της δημιουργίας**

Μέθοδοι εργασίας: Επακολούθηση της εν λειτουργία ομάδας ΑΜΣ, θεματικά εργαστήρια, πιθανή διάσκεψη.

Σκεπτικό: Σε συνέχεια της ομάδας εμπειρογνομώνων ΑΜΣ, προτείνεται η δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας στα κράτη μέλη της ΕΕ. Η πλατφόρμα θα βασίζεται σε πολύτιμα δεδομένα και υλικό που θα συλλέγονται επίσης σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους που εκπροσωπούνται σε διάφορους πολιτιστικούς τομείς και θα πρέπει να λαμβάνει συνεχώς υπόψη επικαιροποιήσεις και νέα μέτρα. Επιπλέον, θα εξεταστούν θέματα όπως η πολυμορφία, η κινητικότητα και η διάσταση του φύλου. Αυτό θα συμβάλει στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ και στην καλύτερη αντιμετώπιση των διοικητικών απαιτήσεων, όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση και άλλες πτυχές, όπως η φορολογία. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η ανταλλαγή εμπειριών όσον αφορά τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) για το θέμα αυτό.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Μια διαδικτυακή πλατφόρμα που θα επιτρέπει τη συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών όσον αφορά τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας καλλιτεχνών και επαγγελματιών του δημιουργικού τομέα, απολογισμός της προόδου και εργασίες για συγκεκριμένες συστάσεις σχετικά με το καθεστώς του καλλιτέχνη³.

---

³ <https://en.unesco.org/creativity/governance/status-artist>.

- **Καλλιτεχνική ελευθερία**

Μέθοδοι εργασίας: Διάσκεψη, ακολουθούμενη από συναφή συμπεράσματα του Συμβουλίου.

Σκεπτικό: Η καλλιτεχνική ελευθερία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του πολιτιστικού έργου και η προστασία της καλλιτεχνικής ελευθερίας έχει αποδειχθεί σημαντικό στοιχείο για την ενίσχυση του δεσμού μεταξύ πολιτισμού και δημοκρατίας. Οι καλλιτέχνες και τα ενδιαφερόμενα μέρη του πολιτιστικού τομέα αντιμετωπίζουν νέες και όλο και πιο απαιτητικές προκλήσεις. Ως εκ τούτου, έχει ύψιστη σημασία να καταβάλλονται κοινές προσπάθειες ώστε οι καλλιτέχνες και οι πολιτιστικοί φορείς να μπορούν να ασκούν ελεύθερα το επάγγελμά τους σε ολόκληρη την ΕΕ. Το ζήτημα αυτό δεν αφορά μόνο τους όρους και τις προϋποθέσεις για τους καλλιτέχνες, αλλά καθορίζει ποιων οι φωνές ακούγονται.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή ιδεών και βέλτιστων πρακτικών συζητώντας διάφορες προοπτικές και διαμόρφωση πολιτικής για την τόνωση της θετικής αλλαγής.

- **Τόνωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας**

Μέθοδοι εργασίας: Διάσκεψη, ακολουθούμενη ενδεχομένως από συναφή συμπεράσματα του Συμβουλίου.

Σκεπτικό: Η ψηφιοποίηση οδήγησε κατά την τελευταία δεκαετία σε ριζικό μετασχηματισμό των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας. Επέφερε θεμελιώδεις αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι επαγγελματίες σε αυτούς τους τομείς, καθώς και στις σχέσεις τόσο μεταξύ τους όσο και με το κοινό τους. Ωστόσο, ο κατακερματισμός των προσπαθειών και η έλλειψη συνεργασίας σε ευρύτερη κλίμακα εμποδίζουν την υιοθέτηση ισχυρής και ευέλικτης προσέγγισης όσον αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή εμπειριών για τον εντοπισμό μεταβιβάσιμων βέλτιστων πρακτικών με σκοπό την προώθηση ενός συνεκτικού και βιώσιμου ψηφιακού μετασχηματισμού σε όλους τους ΤΠΔ

- **Τόνωση της πράσινης μετάβασης των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργειακή κρίση**

Μέθοδοι εργασίας: Εργαστήριο(-α) / ΑΜΣ· απολογισμός της ενεργειακής κρίσης για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Σκεπτικό: Οι ΤΠΔ δεν πρέπει να μείνουν στο περιθώριο κατά την πράσινη μετάβαση. Πρέπει να ενισχύσουν τη συμβολή τους σε ένα βιώσιμο μέλλον και να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στην πράσινη μετάβαση, τη δράση για το κλίμα και την ανάκαμψη της Ευρώπης, με ιδιαίτερη έμφαση στην τρέχουσα ενεργειακή κρίση, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τη γεωγραφική ποικιλομορφία και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της Ένωσης. Έχουν ήδη δοκιμαστεί διάφορες πρακτικές και πρωτοβουλίες. Οι εργασίες στο πλαίσιο αυτής της δράσης θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα αποτελέσματα των ομάδων ΑΜΣ σχετικά με την πολιτιστική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της πολιτιστικής κληρονομιάς έναντι της κλιματικής αλλαγής. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η ανταλλαγή εμπειριών όσον αφορά τον ΜΑΑ για το θέμα αυτό.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή εμπειριών και εντοπισμός μεταβιβάσιμων βέλτιστων πρακτικών στους ΤΠΔ (ιδίως στις παραστατικές τέχνες, τη μουσική, τα μουσεία, την παραγωγή ταινιών), συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών υπολογιστικών δεικτών· στήριξη των προσπαθειών των ΤΠΔ να προσαρμοστούν στην πράσινη μετάβαση.

- **Ενίσχυση της πολιτιστικής και δημιουργικής διάστασης στον ευρωπαϊκό τομέα βιντεοπαιχνιδιών**

Μέθοδοι εργασίας: Σειρά συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης και/ή συνεδρίαση δεξαμενής σκέψης.

Σκεπτικό: Σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Συμβουλίου με θέμα την ευρωπαϊκή στρατηγική για το οικοσύστημα των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας και της έκθεσης πρωτοβουλίας και του δοκιμαστικού σχεδίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τα βιντεοπαιχνίδια, οι συζητήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να εντοπίσουν τρόπους στήριξης της πολιτιστικής και δημιουργικής διάστασης στον ευρωπαϊκό τομέα βιντεοπαιχνιδιών, ο οποίος βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των νέων πολιτιστικών πρακτικών στο ψηφιακό περιβάλλον. Στις συζητήσεις αυτές θα μπορούσαν επίσης να εξεταστούν ζητήματα σχετικά με τους μηχανισμούς χρηματοδότησης (ιδίως για τις ΜΜΕ και τις νεοφυείς επιχειρήσεις), την ανεξαρτησία, την ελευθερία δημιουργίας και την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης, τις δεξιότητες και την κατάρτιση, τη δημιουργική και τεχνολογική καινοτομία, νέες χρήσεις βιντεοπαιχνιδιών για την υποστήριξη της πρόσβασης στον πολιτισμό· τον ρόλο των βιντεοπαιχνιδιών για εκπαιδευτικούς σκοπούς κ.λπ.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Συστάσεις για τη στήριξη της πολιτιστικής και δημιουργικής διάστασης του ευρωπαϊκού τομέα βιντεοπαιχνιδιών και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών ενδιαφερόμενων φορέων στον τομέα αυτό.

Πολιτισμός για τον άνθρωπο: ενισχύοντας τη συμμετοχή στο πολιτιστικό γίγνεσθαι, καθώς και τον κοινωνικό ρόλο του πολιτισμού

- **Πολιτισμός και προώθηση της δημοκρατίας: προς τη δημιουργία πολιτιστικής ιθαγένειας στην Ευρώπη**

Μέθοδοι εργασίας: Αλληλοδιδασχά από ομοτίμους και πιθανή διάσκεψη με τη συμμετοχή υπευθύνων χάραξης πολιτικής και σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων των τομέων του πολιτισμού και της εκπαίδευσης.

Σκεπτικό: Σύμφωνα με το πνεύμα του Χάρτη του Porto Santo και με βάση τη μελέτη που ανατέθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών στον πολιτιστικό τομέα (2019-2022), είναι αναγκαίο να ενταθεί και να διευρυνθεί η συμμετοχή των πολιτών, ιδίως μεταξύ των νεότερων γενεών, και να νομιμοποιηθούν οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων, με τη συμμετοχή ολόκληρης της κοινότητας στη λήψη αποφάσεων, τη δημιουργία, την παραγωγή, την επικοινωνία, τη διαμεσολάβηση και την επίτευξη αποτελεσμάτων. Πρέπει να δημιουργηθούν διατομεακές συνέργειες μεταξύ σχολείων, πολιτιστικών οργανώσεων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων παραγόντων, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το μετασχηματιστικό δυναμικό του πολιτισμού για την ενίσχυση της δημοκρατίας.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή εμπειριών και επιλογή παραδειγμάτων βέλτιστης πρακτικής.

- **Πολιτισμός και υγεία**

Μέθοδοι εργασίας: πιθανή διάσκεψη, πιθανές άτυπες συναντήσεις αξιωματούχων από τα υπουργεία πολιτισμού και τα υπουργεία υγείας, βραχείας διάρκειας ομάδα ΑΜΣ για την ένταξη του πολιτισμού στις πολιτικές για την υγεία — ανταλλαγή ορθών πρακτικών με ιδιαίτερη έμφαση στην ψυχική υγεία.

Σκεπτικό: Οι πολιτιστικές δραστηριότητες μπορούν να στηρίξουν την πρόληψη των ασθενειών, την προαγωγή της υγείας και τη διαχείριση και θεραπεία ασθενειών. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες προσφέρουν μια ολιστική προσέγγιση και έχουν θετικό αντίκτυπο σε άτομα κάθε ηλικίας και υπόβαθρου, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ανθρώπων, καθώς και την υγεία και την εν γένει ευημερία των ατόμων και των κοινοτήτων. Ο οικονομικός αντίκτυπος είναι επίσης σημαντικός. Η ΑΜΣ μπορεί να βασιστεί στα αποτελέσματα της προπαρασκευαστικής ενέργειας του 2022 «Πολιτισμός για την υγεία» και σε προηγούμενες έρευνες και εργασίες που έχουν αναληφθεί σχετικά με το θέμα αυτό.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις θετικές επιπτώσεις του πολιτισμού και δημιουργία μεγαλύτερης διατομεακής συνεργασίας μεταξύ των φορέων λήψης αποφάσεων, συστάσεις για την εφαρμογή συμμετοχικών πολιτιστικών πρακτικών (με έμφαση στην ψυχική υγεία), συνέχιση της χαρτογράφησης ορθών πρακτικών.

- **Δημιουργία γεφυρών: ενίσχυση του πολυσχιδούς ρόλου των βιβλιοθηκών ως παραθύρου στην πρόσβαση και μετάδοση πολιτιστικών έργων, δεξιοτήτων και ευρωπαϊκών αξιών**

Μέθοδοι εργασίας: Ομάδα ΑΜΣ, εργαστήρια, διάσκεψη.

Σκεπτικό: Οι βιβλιοθήκες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στο ευρωπαϊκό δημοκρατικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τοπίο σε όλα τα επίπεδα. Συμβάλλουν σημαντικά στην οικοδόμηση της δημοκρατίας, στη συμμετοχή των πολιτών και στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων συμμετοχής του κοινού σε ολόκληρη την ΕΕ, μεταξύ άλλων σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Υποδέχονται ποικίλες ομάδες, αναπτύσσουν προγράμματα και δραστηριότητες που αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες κοινωνικές προκλήσεις και παρέχουν πρόσβαση σε πλουραλιστικές και αξιόπιστες πληροφορίες και ποικίλο πολιτιστικό περιεχόμενο σε ένα ασφαλές και προσβάσιμο περιβάλλον. Αποτελούν βασικές πύλες πρόσβασης σε δεδομένα, γνώσεις και έρευνες για τοπικές και αυτόχθονες κουλτούρες.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Έναρξη διεξοδικής συζήτησης και εξέταση πεδίων για την προώθηση και την ενίσχυση των βιβλιοθηκών, εντοπισμός διάφορων διαστάσεων και τομέων με δυνατότητες και διερεύνηση των κονδυλίων χρηματοδότησης στο πλαίσιο προγραμμάτων της ΕΕ, να έλθουν σε επαφή υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες βιβλιοθηκών, διερεύνηση δυνατοτήτων κατάρτισης και περαιτέρω δραστηριοτήτων για επαγγελματίες.

- **Προστασία παιδιών και νέων από επιβλαβές περιεχόμενο σε ψηφιακές πλατφόρμες**

Μέθοδοι εργασίας: Εργαστήριο(-α) / συζήτηση (συζητήσεις) στρογγυλής τραπέζης.

Σκεπτικό: Στις μέρες μας, πλήθη παιδιών και νέων έχουν παρουσία σε ψηφιακές πλατφόρμες, οι οποίες προσφέρουν απεριόριστες θετικές δυνατότητες. Ωστόσο, αυτό αυξάνει επίσης τον κίνδυνο έκθεσης των ευάλωτων ομάδων σε επιβλαβές περιεχόμενο ή τον κίνδυνο παραπληροφόρησης και εθισμού. Είναι δυνατό να αξιοποιηθούν η ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά, η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες (Digital Services Act — DSA) και οι κανόνες για την προστασία των ανηλίκων στην οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (Audiovisual Media Services Directive — AVMSD). Επιπλέον, για την προστασία των παιδιών και των νέων από επιβλαβές περιεχόμενο, έχουν ιδιαίτερα σημαντικό και καίριο ρόλο ο γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας και η κριτική κατανόηση των μέσων και των πλατφορμών.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ο προσδιορισμός και η υποστήριξη βέλτιστων πρακτικών για τη διασφάλιση της προστασίας και της ενδυνάμωσης των παιδιών και των νέων στο διαδίκτυο, σε επίπεδο τόσο κρατών μελών όσο και ΕΕ.

- **Δυνατότητα εντοπισμού ποικίλου ευρωπαϊκού πολιτιστικού περιεχομένου στο ψηφιακό περιβάλλον**

Μέθοδοι εργασίας: Τεχνική μελέτη και/ή εργαστήριο.

Σκεπτικό: Η δυνατότητα εντοπισμού πολιτιστικού περιεχομένου εξαρτάται από τον τρόπο παραγωγής και τεκμηρίωσης των δεδομένων, καθώς και από τη διαχείριση περιεχομένου από τις μεγάλες πλατφόρμες, οι οποίες ενεργούν ως ρυθμιστές της πρόσβασης. Το ευρωπαϊκό περιεχόμενο, πέραν του να είναι απλώς διαθέσιμο στο διαδίκτυο, πρέπει να μπορεί να εντοπίζεται και εύκολα. Είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενες εργασίες και διαβουλεύσεις (π.χ. Media Outlook, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα, Europeana), να κατανοηθεί καλύτερα ο αντίκτυπος που έχουν στην πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία οι πρακτικές ιεράρχησης περιεχομένου, οι συστάσεις αλγορίθμων και οι στρατηγικές επιμέλειας, και να εξευρεθούν κοινές λύσεις για να αυξηθεί η έκθεση σε υψηλής ποιότητας ευρωπαϊκό περιεχόμενο στο διαδίκτυο, καθώς και τα κατάλληλα, βασισμένα σε δεδομένα, μοντέλα εισοδήματος.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Συστάσεις, επανεξέταση καινοτόμων σχεδίων και ειδικών εργαλείων, αλλά και των δυσκολιών όσον αφορά την πρόσβαση σε περιεχόμενο (μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρία ή με χαμηλότερο εισόδημα), με έμφαση σε λιγότερο εξερευνημένους και λιγότερο ρυθμιζόμενους τομείς, όπως η μουσική ή τα βιβλία.

Πολιτισμός για τον πλανήτη: απελευθερώνοντας τη δύναμη του πολιτισμού

- **Στατιστικές για τον πολιτισμό — ενίσχυση της ανθεκτικότητας στον πολιτισμό και μέσω αυτού**

Μέθοδοι εργασίας: Σειρά εργαστηρίων και/ή δραστηριοτήτων αλληλοδιδασχής από ομοτίμους, συζητήσεις με την Eurostat και τις στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών της ΕΕ.

Σκεπτικό: Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε διάφορες διαρθρωτικές προκλήσεις και τρωτά σημεία στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας. Έχουν ήδη ληφθεί σημαντικά μέτρα στήριξης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, αλλά είναι αναγκαίο να ληφθούν περαιτέρω μέτρα, όπως η αυξημένη ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και η ανάπτυξη ενός συνόλου αξιόπιστων στατιστικών για τον πολιτισμό, συγκρίσιμων σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στους ΤΠΔ. Είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα του πιλοτικού σχεδίου του 2022 με τίτλο «Μέτρηση των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας στην Ευρώπη» και να υπάρξει στενή συνεργασία με την Eurostat.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών· προσδιορισμός και ανάπτυξη ενός συνόλου εναρμονισμένων και συγκρίσιμων στατιστικών σε ολόκληρη την ΕΕ, οι οποίες να καλύπτουν πτυχές της ισότητας των φύλων, τη διάσταση της εργασίας, την οικονομική στήριξη του τομέα και την πολιτιστική συμμετοχή, με σχετικές κοινωνικοδημογραφικές κατανομές

- **Πολιτιστική διακυβέρνηση**

Μέθοδοι εργασίας: Συνεδρίαση δεξαμενής σκέψης, ακολουθούμενη ενδεχομένως από σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου.

Σκεπτικό: Ο κόσμος αντιμετωπίζει σήμερα πληθώρα ραγδαίων αλλαγών. Ως εκ τούτου, απαιτούνται νέοι τρόποι σκέψης και καινοτόμες προσεγγίσεις, κρίνεται δε αναγκαίο να υιοθετηθούν εγκάρσιες και ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την πολιτιστική διακυβέρνηση, με βάση τις πρόσφατες εξελίξεις, την έρευνα και την καινοτομία, προκειμένου ο πολιτισμός να τεθεί στο επίκεντρο του δημόσιου βίου.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου πολιτιστικής διακυβέρνησης που να προτείνει μελλοντοστραφείς προσεγγίσεις για να αντιμετωπιστούν ολιστικά οι σημερινές προκλήσεις.

- **Δράση για το κλίμα μέσω του πολιτισμού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνών και της πολιτιστικής κληρονομιάς**

Μέθοδοι εργασίας: Παρακολούθηση των εκθέσεων της ΑΜΣ του 2022, εργαστήρια, ακολουθούμενα ενδεχομένως από συναφή συμπεράσματα του Συμβουλίου.

Σκεπτικό: Ο πολιτισμός, συμπεριλαμβανομένων των τεχνών και της πολιτιστικής κληρονομιάς, μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην ενεργοποίηση της δράσης για το κλίμα και στην προώθηση βιώσιμων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής. Ο πολιτισμός μπορεί να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη δράση για το κλίμα και να δώσει ερεθίσματα ώστε να αλλάξει η νοοτροπία έναντι της κλιματικής κρίσης. Η πολιτιστική μας κληρονομιά μπορεί να διαφυλαχθεί μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σχετικά με στοχευμένα μέτρα προστασίας και ταυτόχρονα μπορεί να αποτελέσει πηγή ορθών πρακτικών και γνώσεων όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η συνεργασία θα πρέπει να βασίζεται στις εκθέσεις της ΑΜΣ για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της πολιτιστικής κληρονομιάς έναντι της κλιματικής αλλαγής και στην πολιτιστική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή γνώσεων **σχετικά με** καινοτόμες καλλιτεχνικές και πολιτιστικές προσεγγίσεις, συμπεριλαμβανομένων μέτρων στο πλαίσιο του ΜΑΑ, για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και τη συμβολή στον μετασχηματισμό της συμπεριφοράς για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης· προώθηση της χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ έρευνας επί του θέματος.

- **Υψηλής ποιότητας περιβάλλον διαβίωσης για όλους**

Μέθοδοι εργασίας: Συναντήσεις των Ευρωπαϊών Διευθυντών Αρχιτεκτονικών Πολιτικών (ΕΔΑΠ)· προώθηση της πρωτοβουλίας για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους μέσω ανταλλαγών μετά την ΑΜΣ στο πλαίσιο του δικτύου εμπειρογνομόνων· πιθανή διοργάνωση ευρωπαϊκού συνεδρίου για τις αρχιτεκτονικές πολιτικές.

Σκεπτικό: Σύμφωνα με τις εργασίες και την έκθεση της ομάδας ΑΜΣ των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών της ΕΕ σχετικά με την επένδυση σε μια αρχιτεκτονική και ένα περιβάλλον διαβίωσης υψηλής ποιότητας για όλους (2021) και με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον πολιτισμό, την αρχιτεκτονική υψηλής ποιότητας και το δομημένο περιβάλλον ως βασικά στοιχεία της πρωτοβουλίας για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους (2021), οι ΕΔΑΠ συγκεντρώνονται υπό την προεδρία του Συμβουλίου προκειμένου να εξετάσουν πιθανές πρωτοβουλίες για την επίτευξη υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος διαβίωσης για όλους, συμπεριλαμβανομένων όσων ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, όπως οι εξόχως απόκεντρες περιοχές. Οι συνεδριάσεις των ΕΔΑΠ θα μπορούσαν να επικεντρωθούν ιδίως σε θέματα όπως η ποιότητα των κατοικιών του αύριο, η αποκατάσταση, η ανακαίνιση και η προσαρμοσμένη επαναχρησιμοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και οι βελτιώσεις των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών και των δημόσιων συμβάσεων. Είναι σημαντικό να αναπτυχθούν συνέργειες με το δίκτυο του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των ΕΔΑΠ· απολογισμός των υφιστάμενων νομοθετικών πλαισίων και των σχετικών πρωτοβουλιών στον τομέα αυτό και, ενδεχομένως, κίνηση διαδικασίας για την παρακολούθηση και την προώθηση της ενσωμάτωσης προτύπων υψηλής ποιότητας σε νέες και αναθεωρημένες πολιτικές και προγράμματα· δράσεις σχετικές με το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους.

- **Διαφύλαξη της κληρονομιάς από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές.**

Μέθοδοι εργασίας: Δραστηριότητες αλληλοδιδασχής από ομοτίμους (εργαστήρια, επισκέψεις) και/ή διάσκεψη.

Σκεπτικό: Οι φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές και κρίσεις (όπως η κλιματική αλλαγή, η πανδημία COVID-19 και ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας) απαιτούν ενισχυμένες δεξιότητες εκτίμησης κινδύνων, βελτιωμένη ετοιμότητα για την αντιμετώπιση καταστροφών και συντονισμένες δράσεις σε μια εγκάρσια προσέγγιση προκειμένου να διαφυλαχθεί η πολιτιστική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι αναγκαίο, παράλληλα με την αξιοποίηση των υφιστάμενων εργασιών, να ενσωματωθεί περαιτέρω η πολιτιστική κληρονομιά σε ευρύτερες πολιτικές και πρωτοβουλίες σε όλα τα επίπεδα, και να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενες κοινές ευρωπαϊκές πλατφόρμες και να αναπτυχθούν έργα (π.χ. Συνεργατικό Υπολογιστικό Νέφος για την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Κληρονομιά, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κληρονομιάς - HEREIN) για ανταλλαγή, συζήτηση και κοινή χρήση γνώσεων και εμπειρογνομοσύνης σχετικά με την ετοιμότητα και τη διαχείριση κινδύνων, την ανάκτηση και την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των ενδιαφερόμενων μερών· κατάρτιση ολοκληρωμένης απογραφής των σχετικών εγχειριδίων, κατευθυντήριων γραμμών και της μεθοδολογίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη διευκόλυνση του αποτελεσματικού σχεδιασμού και της εφαρμογής των μέτρων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης εντός των κρατών μελών και από τα κράτη μέλη.

- **Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ επαγγελματιών του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και αρμόδιων αρχών για τα πολιτιστικά αγαθά σχετικά με την καταπολέμηση της διακίνησης πολιτιστικών αγαθών**

Μέθοδοι εργασίας: Σειρά εργαστηρίων συμπληρωματικά προς το επικείμενο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της εμπορίας πολιτιστικών αγαθών για την περίοδο 2023-2027 και/ή δραστηριότητες αλληλοδιδασχής από ομοτίμους.

Σκεπτικό: Η νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με την εισαγωγή και την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της διασυνοριακής εμπορίας σε σχέση με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι αρμόδιες αρχές αντιμετωπίζουν πλήθος προκλήσεων (μέθοδοι επαλήθευσης, τεκμηρίωση, ανάλυση δεδομένων, κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της αγοράς έργων τέχνης, συμπεριλαμβανομένης της μετατόπισής της στο διαδίκτυο κ.λπ.). Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των υπουργείων πολιτισμού, των περιφερειακών και τοπικών θεσμικών οργάνων, των επαγγελματιών στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, των ειδικών αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών και δικαστικών αρχών και των επαγγελματιών της αγοράς έργων τέχνης.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Αξιολόγηση και βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, κατανόηση των εκατέρωθεν μεθόδων εργασίας, εντοπισμός κινδύνων και προβλημάτων, και εργασίες σχετικά με πιθανές συστάσεις για βελτιώσεις

Πολιτισμός για εταιρικές σχέσεις συνδημιουργίας: ενισχύοντας την πολιτιστική διάσταση των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ

- Διακυβέρνηση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και πλαίσιο δράσης

Μέθοδοι εργασίας: βραχείας διάρκειας ΑΜΣ, συναντήσεις ανώτατων αξιωματούχων.

Σκεπτικό: Ο ρόλος του πολιτισμού στις εξωτερικές σχέσεις έχει κατοχυρωθεί σε ορισμένα πρόσφατα έγγραφα-ορόσημα της ΕΕ. Ωστόσο, ο συντονισμός και η γεφύρωση των κενών μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών που συμμετέχουν στην εφαρμογή εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση σε όλα τα επίπεδα, τόσο για την ΕΕ όσο και για τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η διάρθρωση της συνεργασίας μεταξύ όλων των σχετικών φορέων, καθώς και η ενίσχυση της ισότιμης αντιμετώπισης των συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του πολιτιστικού τομέα. Έχοντας κατά νου την αρχή της συνδημιουργίας στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ, οι μέθοδοι εργασίας πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να διαμορφώνουν συνεκτικές αποφάσεις σε συνεχή βάση, μεταξύ άλλων για τον καθορισμό περιφερειακών και θεματικών προτεραιοτήτων (π.χ. στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων με υποψήφιες χώρες) ή την προετοιμασία εμβληματικών δράσεων της ΕΕ (π.χ. εκθέσεις βιβλίου, παγκόσμιες εκθέσεις, πανηγύρεις και φεστιβάλ κ.λπ.).

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Διατομεακή και συμπεριληπτική μεθοδολογία, συμπεριλαμβανομένων προτάσεων για μελλοντικές δομές και μεθόδους εργασίας που θα εξασφαλίσουν μια ενισχυμένη, συνεκτική και μακροπρόθεσμη διαδικασία πολιτιστικής συνεργασίας στις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις, με τη συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών.

- **Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενδυνάμωση των τοπικών ΤΠΔ στην Ουκρανία**

Μέθοδοι εργασίας: Συνεδριάσεις ομάδων εμπειρογνομόνων ή δεξαμενών σκέψης υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής και δραστηριότητες αλληλοδιδασχής / κατάρτισης από ομοτίμους· συναντήσεις με μόνιμες αντιπροσωπίες.

Σκεπτικό: Ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει προκαλέσει πολλές καταστροφές και ζημιές στην πολιτιστική κληρονομιά και τα πολιτιστικά ιδρύματα της Ουκρανίας, και υπάρχει σημαντικός κίνδυνος να προκαλέσει περαιτέρω καταστροφή και ζημιά τους, καθώς και να αποτελέσουν αντικείμενο παράνομης διακίνησης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υποστηριχθούν οι προσπάθειες διατήρησης και προστασίας. Η διαδικασία ανασυγκρότησης και ανάκαμψης θα πρέπει να περιλαμβάνει την ενίσχυση της ικανότητας και της εμπειρογνομοσύνης της Ουκρανίας και θα πρέπει να βασίζεται σε εθνικούς, διεθνείς και ευρωπαϊκούς κανόνες, σε κείμενα καθορισμού προτύπων, αρχές (όπως το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους) και αντληθέντα διδάγματα, και να συνάδει με τις ευρωπαϊκές αρχές ποιότητας για τις χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ παρεμβάσεις με δυνητικό αντίκτυπο στην πολιτιστική κληρονομιά⁴. Ομοίως, είναι αναγκαίο να υποστηριχθούν οι ουκρανικοί πολιτιστικοί και δημιουργικοί φορείς και επαγγελματίες, καθώς εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην άσκηση των δραστηριοτήτων τους. Στο πνεύμα της συνδημιουργίας, η πολιτιστική συνεργασία με την Ουκρανία θα πρέπει, ως εκ τούτου, να αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ΤΠΔ, καθώς και στην οικοδόμηση ικανοτήτων για την υποστήριξη μιας ζωνής πολιτιστικής και καλλιτεχνικής σκηνής.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Αξιολόγηση πιθανών κοινών μέτρων, συνεργειών και βέλτιστων πρακτικών για τη διατήρηση, την προστασία και την ανασυγκρότηση της ουκρανικής πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών ιδρυμάτων, καθώς και για την υποστήριξη των ουκρανικών πολιτιστικών και δημιουργικών φορέων

---

⁴ <https://www.icomos.org/en/about-icomos/committees/regional-activities-europe/58799-european-quality-principles-for-eu-funded-interventions-with-potential-impact-upon-cultural-heritage>

- **Ο ρόλος του πολιτισμού και των επαγγελματιών του στην προώθηση και την προάσπιση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ευαίσθητα πλαίσια**

Μέθοδοι εργασίας: πιθανές κοινές συνεδριάσεις με τις αρμόδιες ομάδες εργασίας του Συμβουλίου· κοινή διάσκεψη/σεμινάριο απολογισμού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρώπης, την UNESCO και την κοινωνία των πολιτών.

Σκεπτικό: Η ετήσια έκθεση της EYED του 2021 για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο επισημαίνει το παγκόσμιο πλαίσιο δημοκρατικής οπισθοδρόμησης και εκτεταμένων παραβιάσεων των διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό επηρεάζει επίσης τους επαγγελματίες του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα σε τρίτες χώρες που ασχολούνται με την προάσπιση της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ελευθερίας της καλλιτεχνικής έκφρασης κ.λπ. Ενώ η ΕΕ προωθεί ήδη τον σεβασμό των πολιτιστικών δικαιωμάτων και της πολυμορφίας σε τρίτες χώρες, θα μπορούσε να διερευνηθεί η δυνατότητα παροχής πιο εστιασμένης και συστηματικής στήριξης, έχοντας κατά νου τις επιπτώσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, της UNESCO και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον τομέα αυτό.

Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Συνολική επισκόπηση των καταστάσεων, των αναγκών κ.λπ. των υπερασπιστών των πολιτιστικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα του προγράμματος εργασιών της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα (2023-2026) [...]

Προτεραιότητα	Δράση	2023		2024		2025		2026	
		1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο
α) Καλλιτέχνες και επαγγελματίες του τομέα του πολιτισμού: ενδυναμώνοντας τους ΤΠΔ	Καθεστώς και όροι εργασίας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του πολιτισμού και της δημιουργίας	Πλατφόρμα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή)		Θεματικό εργαστήριο		Θεματικό εργαστήριο		Θεματικό εργαστήριο ή Ενδεχ. διάσκεψη	
	Καλλιτεχνική ελευθερία	Διάσκεψη της Προεδρίας Συμπεράσματα του Συμβουλίου							
	Τόνωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΤΠΔ			Διάσκεψη της Προεδρίας Ενδεχ. Συμπεράσματα του Συμβουλίου					
	Τόνωση της πράσινης μετάβασης των ΤΠΔ, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργειακή κρίση	Απολογισμός - ενεργειακή κρίση		ΑΜΣ ή εργαστήρια					
	Ενίσχυση της πολιτιστικής και δημιουργικής διάστασης στον ευρωπαϊκό τομέα βιντεοπαιχνιδιών		Συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης και/ή συνεδρίαση δεξαμενής σκέψης						

Προτεραιότητα	Δράση	2023		2024		2025		2026	
		1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο
	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ανάκαμψη, την ανθεκτικότητα και τη βιωσιμότητα των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας.	Αξιολόγηση							
	Συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα την ενίσχυση των διαπολιτιστικών ανταλλαγών μέσω της κινητικότητας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, και μέσω της πολυγλωσσίας στην ψηφιακή εποχή					Αξιολόγηση			
β) Πολιτισμός για τον άνθρωπο: ενίσχυση της συμμετοχής στο πολιτιστικό γίνεσθαι, καθώς και του κοινωνικού ρόλου του πολιτισμού	Πολιτισμός και προώθηση της δημοκρατίας: προς τη δημιουργία πολιτιστικής ιθαγένειας στην Ευρώπη	<i>(Παρουσίαση της μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2022 — προηγούμενη ομάδα εργασίας)</i>			Αλληλοδιδαχή από ομοτίμους			Ενδεχ. Διάσκεψη	
	Πολιτισμός και υγεία		Ενδεχ. διάσκεψη Ενδεχ. άτυπη συνάντηση αξιωματούχων	(βραχείας διάρκειας) ομάδα ΑΜΣ					

Προτεραιότητα	Δράση	2023		2024		2025		2026	
		1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο
	Δημιουργία γεφυρών: ενίσχυση του πολυσχιδούς ρόλου των βιβλιοθηκών ως παραθύρου στην πρόσβαση και μετάδοση πολιτιστικών έργων, δεξιοτήτων και ευρωπαϊκών αξιών	Εργαστήριο		Ομάδα ΑΜΣ			Εργαστήριο	Διάσκεψη	
	Προστασία παιδιών και νέων από επιβλαβές περιεχόμενο σε ψηφιακές πλατφόρμες						Εργαστήριο		
	Δυνατότητα εντοπισμού ποικίλου ευρωπαϊκού πολιτιστικού περιεχομένου στο ψηφιακό περιβάλλον	Μελέτη			Ενδεχ. εργαστήριο				
γ) Πολιτισμός για τον πλανήτη: απελευθερώνοντας τη δύναμη του πολιτισμού	Στατιστικές για τον πολιτισμό — ενίσχυση της ανθεκτικότητας στον πολιτισμό και μέσω αυτού	Εργαστήρια / αλληλοδιδαχή από ομοτίμους και συζητήσεις με τη Eurostat και τις στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών της ΕΕ							
	Πολιτιστική διακυβέρνηση							Συνεδρίαση της δεξαμενής σκέψης, Ενδεχ. Συμπεράσματα του Συμβουλίου	

Προτεραιότητα	Δράση	2023		2024		2025		2026		
		1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	
	Δράση για το κλίμα μέσω του πολιτισμού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνών και της πολιτιστικής κληρονομιάς			Ενδεχ. εργαστήριο		Ενδεχ. εργαστήριο		Εργαστήριο	Ενδεχ. Συμπεράσματα του Συμβουλίου	
	Προώθηση της χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ έρευνας επί του θέματος									
	Υψηλής ποιότητας περιβάλλον διαβίωσης για όλους	Συνεδριάσεις ΕΔΑΠ								
		Προώθηση της πρωτοβουλίας για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους								
		Ενδεχ. διάσκεψη								
	Διαφύλαξη της κληρονομιάς από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές.			Αλληλοδιδαχή από ομοτίμους		Ενδεχ. διάσκεψη				
Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ επαγγελματιών του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και αρμόδιων αρχών για τα πολιτιστικά αγαθά σχετικά με την καταπολέμηση της διακίνησης πολιτιστικών αγαθών		Εργαστήριο / αλληλοδιδαχή από ομοτίμους	Εργαστήριο / αλληλοδιδαχή από ομοτίμους	Εργαστήριο / αλληλοδιδαχή από ομοτίμους						

Προτεραιότητα	Δράση	2023		2024		2025		2026	
		1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο
δ) Πολιτισμός για εταιρικές σχέσεις συνδημιουργίας: ενισχύοντας την πολιτιστική διάσταση των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ	Διακυβέρνηση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και πλαίσιο δράσης	Συναντήσεις ανώτατων αξιωματούχων							
			Βραχείας διάρκειας ΑΜΣ						
	Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενδυνάμωση των τοπικών τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας στην Ουκρανία	Συνεδριάσεις δεξαμενών σκέψης ή ομάδων προβληματισμού υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής							
		συναντήσεις με μόνιμες αντιπροσωπίες							
	Ο ρόλος του πολιτισμού και των επαγγελματιών του στην προώθηση και την προστασία της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ευαίσθητα πλαίσια			Κοινή διάσκεψη/σεμινάριο απολογισμού (με το ΕΚ, το ΣτΕ, την UNESCO, την κοινωνία των πολιτών)					
		Κοινή συνεδρίαση με την αρμόδια Ομάδα του Συμβουλίου							

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με όλες τις μεθόδους εργασίας

Γενικές κατευθυντήριες γραμμές

- Οι μέθοδοι εργασίας στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών είναι ευέλικτες και δεν περιορίζονται σε εκείνες που απαριθμούνται στο κεφάλαιο ΙΙΙ σημείο 7.
- Η Επιτροπή θα παρέχει εμπειρογνωμοσύνη (συμπεριλαμβανομένων μελετών και άλλων μορφών συμβολής εμπειρογνομόνων) και υλικοτεχνική υποστήριξη όσον αφορά τις προτεινόμενες μεθόδους εργασίας στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος εργασιών, κατά περίπτωση.
- Η συμμετοχή είναι εθελοντική και, κατά περίπτωση, βασίζεται στους διορισμούς των κρατών μελών. Ειδικοί κανόνες ισχύουν για τις ομάδες εμπειρογνομόνων και τις συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης της Επιτροπής (βλ. κατωτέρω).
- Η Επιτροπή θα παράσχει έναν εικονικό χώρο (για την επικοινωνία και την ανταλλαγή εγγράφων) για επιλεγμένες μεθόδους εργασίας, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, εφικτό και εφόσον ζητηθεί, ώστε οι εμπειρογνώμονες να μπορούν να επικοινωνούν και να συζητούν τα σχετικά ζητήματα. Αυτός ο εικονικός χώρος θα είναι ανοικτός σε υποψηφίους από όλα τα κράτη μέλη και, κατά περίπτωση, από άλλες συμμετέχουσες χώρες.
- Κατόπιν αιτήματος, η Επιτροπή Πολιτιστικών Υποθέσεων θα ενημερώνεται σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά τις δράσεις του προγράμματος εργασιών.
- Για κάθε τελικό αποτέλεσμα κάθε μεθόδου εργασίας στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών, θα προτείνεται σχέδιο διανομής και επικοινωνίας σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ανάλογα με την περίπτωση.
- Οι συστάσεις που προκύπτουν από κάθε μέθοδο εργασίας θα συζητούνται από την Επιτροπή Πολιτιστικών Υποθέσεων και, κατά περίπτωση, από άλλα αρμόδια προπαρασκευαστικά όργανα και, όταν κρίνεται σκόπιμο, θα υποβάλλονται στο Συμβούλιο.
- Οι τελικές εκθέσεις για κάθε μέθοδο εργασίας θα δημοσιεύονται και, κατά περίπτωση, θα μεταφράζεται συνοπτική παρουσίαση από την Επιτροπή σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ, που δεν θα υπερβαίνει τις τέσσερις σελίδες.

Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού (ΑΜΣ)

- Η ΑΜΣ παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας, ανταλλαγής και κοινής χρήσης ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών για ορισμένα κοινά θέματα και καθιστά δυνατή την εκπόνηση μη δεσμευτικών συστάσεων.
- Η εντολή της ΑΜΣ θα οριστικοποιηθεί στην Επιτροπή Πολιτιστικών Υποθέσεων — με τη συμβολή της Ομάδας «Οπτικοακουστικός τομέας και μέσα ενημέρωσης», κατά περίπτωση — βάσει σχεδίου εντολής που θα προτείνει η Επιτροπή.
- Η εντολή μπορεί να προτείνει την πρόσκληση τρίτων μερών, συμπεριλαμβανομένων τρίτων χωρών, σε ομάδα ΑΜΣ⁵.
- Κάθε ομάδα ΑΜΣ είναι υπεύθυνη για τον διορισμό του προέδρου ή των συμπροέδρων της κατά την πρώτη συνεδρίασή της.
- Ανάλογα με το θέμα, η ομάδα ΑΜΣ μπορεί να ενθαρρυνθεί να συγκροτήσει μικρότερες ομάδες εστίασης και να χρησιμοποιήσει συμμετοχικές μεθόδους, κατά περίπτωση.

Δραστηριότητες αλληλοδιδασίας από ομοτίμους

- Οι δραστηριότητες αλληλοδιδασίας από ομοτίμους θα πρέπει να επιτρέπουν στους αρμόδιους φορείς χάραξης πολιτικής, στους επαγγελματίες και/ή στα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη να ανταλλάσσουν ιδέες και γνώσεις σχετικά με πρακτικές, εργαλεία και μεθόδους εργασίας σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Θα πρέπει να διεξάγονται σε πρακτικό πλαίσιο και να χρησιμοποιούν μια πειστική και πρακτική προσέγγιση.
- Μεμονωμένα κράτη μέλη ή ομάδα κρατών μελών μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία και να παράσχουν ή να ζητήσουν εμπειρογνωμοσύνη σχετικά με αυτή τη μέθοδο εργασίας.
- Η Επιτροπή μπορεί επίσης να οργανώσει δραστηριότητες αλληλοδιδασίας από ομοτίμους για εθνικούς, περιφερειακούς ή τοπικούς επαγγελματίες.

---

⁵ Για τους σκοπούς του παρόντος προγράμματος εργασιών, ως «τρίτες χώρες» νοούνται εκείνες που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 9 και 10 του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» [κανονισμός (ΕΕ) 2021/818 — ΕΕ L 189 της 28.5.2021, σ. 47].

Συνεδριάσεις δεξαμενών σκέψης

- Οι συνεδριάσεις των δεξαμενών σκέψης θα πρέπει να αποτελούν βήμα για τη συζήτηση νέων, επίκαιρων ή καινοτόμων θεμάτων, καθώς και για αναζήτηση ιδεών σχετικά με σχέδια ή στρατηγικές. Η συζήτηση θα πρέπει να είναι ανοικτή και αυστηρά ανεπίσημη.
- Μεμονωμένα κράτη μέλη ή ομάδα κρατών μελών, σε συνεργασία με σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς, μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία και να παράσχουν εμπειρογνωμοσύνη ή να ζητήσουν εμπειρογνωμοσύνη σχετικά με αυτή τη μέθοδο εργασίας.
- Η μέθοδος μπορεί να περιλαμβάνει μία μόνο συνεδρίαση ή σειρά συνεδριάσεων, όπως προτείνεται από το όργανο που κινεί τη διαδικασία.

Ασκήσεις απολογισμού

- Σκοπός των ασκήσεων απολογισμού είναι να επανεξεταστούν και να αξιολογηθούν οι εξελίξεις και τα επιτεύγματα ενός θέματος που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο της Επιτροπής Πολιτιστικών Υποθέσεων. Επιπλέον, θα αποτελούν ένα φόρουμ για όλους όσους συμμετέχουν στη συζήτηση.
- Οι ασκήσεις απολογισμού μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή που κρίνεται ενδεδειγμένη, π.χ. διαδικτυακή συνεδρίαση εμπειρογνομόνων, ερωτηματολόγιο, συνέδριο κ.λπ.

Ομάδες εμπειρογνομόνων ή υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης

- Οι ομάδες εμπειρογνομόνων υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής είναι συμβουλευτικά όργανα που έχουν συσταθεί από την Επιτροπή για να παρέχουν συμβουλές σχετικά με την προετοιμασία νομοθετικών πράξεων και πρωτοβουλιών πολιτικής⁶. Οι συμμετέχοντες εμπειρογνώμονες επιλέγονται σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες της Επιτροπής.
- Η Επιτροπή μπορεί επίσης να διοργανώνει συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με επιλεγμένους συμμετέχοντες σχετικά με θέμα που έχει συμφωνηθεί στο πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ για τον πολιτισμό.

---

⁶ Μητρώο ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/home?lang=el>

Κυριότερα έγγραφα αναφοράς για την πολιτική

- Νέο στρατηγικό θεματολόγιο για την ΕΕ 2019-2024 (εγκρίθηκε στις 20 Ιουνίου 2019)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό», 22 Μαΐου 2018 (COM/2018/267 final)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Τα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης κατά την ψηφιακή δεκαετία: Σχέδιο δράσης για τη στήριξη της ανάκαμψης και του μετασχηματισμού (COM/2020/784 final)
- Γενική ιδέα της πολιτιστικής κληρονομιάς σε συγκρούσεις και κρίσεις. Μια συνιστώσα για την ειρήνη και την ασφάλεια στην εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Απρίλιος 2021)
- Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης, Έκθεση επί του τελικού αποτελέσματος (Μάιος 2022)
- Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη προσοχή στα άρθρα 8, 10 και 167 ΣΛΕΕ (ΕΕ C 202 της 7.6.2016, σ. 47)
- Σύμβαση για τις παραβάσεις που αφορούν πολιτιστικά αγαθά (2017)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με «Τα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης κατά την ψηφιακή δεκαετία: Σχέδιο δράσης για τη στήριξη της ανάκαμψης και του μετασχηματισμού» (ΕΕ C 210 της 3.6.2021, σ. 6.)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και πλαίσιο δράσης (ΕΕ C 192 της 7.6.2019, σ. 6)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα τη «Δημιουργία ευρωπαϊκής στρατηγικής για το οικοσύστημα των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας» (ΕΕ C 160 της 13.4.2022, σ. 13)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πολιτιστική διακυβέρνηση (ΕΕ C 393/03 της 19.12.2012, σ. 8)

- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον πολιτισμό, την αρχιτεκτονική υψηλής ποιότητας και το δομημένο περιβάλλον ως βασικά στοιχεία της πρωτοβουλίας για το νέο ευρωπαϊκό Μπάουχαους (EE CI 501 της 13.12.2021, σ.13)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια ενωσιακή προσέγγιση στην πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις (έγγραφο 9837/21).
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα: Ενίσχυση των διαπολιτιστικών ανταλλαγών μέσω της κινητικότητας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, και μέσω της πολυγλωσσίας στην ψηφιακή εποχή (EE C 160 της 13.4.2022, σ. 20)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς (EE C 186 της 5.6.2020, σ. 1)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ανάκαμψη, την ανθεκτικότητα και τη βιωσιμότητα των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας (EE C 209 της 2.6.2021, σ. 3)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα εργασιών στον πολιτιστικό τομέα (2019-2022) (EE C 460 της 21.12.2018, σ. 12) και Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το πρόγραμμα εργασιών στον πολιτιστικό τομέα (2019-2022) (COM/2022/317 final)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τις νέες δημιουργικές γενιές (EE C 189, 5.6.2019, σ. 34)
- Διακήρυξη του Νταβός – «Towards a high-quality Baukultur for Europe» (Προς ένα υψηλής ποιότητας δομημένο περιβάλλον για την Ευρώπη), 20-22 Ιανουαρίου 2018
- Απόφαση (EE) 2017/864 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2017, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος πολιτιστικής κληρονομιάς (2018) (EE L 131 της 20.5.2017, σ. 1)
- Δήλωση των ευρωπαϊκών υπουργών Πολιτισμού, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Μέσων Ενημέρωσης, κατά τη σύνοδό τους στην Angers στις 7 και 8 Μαρτίου 2022
- Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024 (JOIN/2020/5 final)

- European Cultural Heritage Green Paper, "Putting Europe's shared heritage at the heart of the European Green Deal" (Πράσινη Βίβλος για την ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά, «Η κοινή κληρονομιά της Ευρώπης στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας») (Μάρτιος 2021)
- Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με την πολιτιστική ανάκαμψη της Ευρώπης (2020/2708(RSP))
- Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 2021 σχετικά με την κατάσταση των καλλιτεχνών και την πολιτιστική ανάκαμψη στην ΕΕ (2020/2261(INI))
- Σύμβαση-πλαίσιο για την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς για την κοινωνία (Σύμβαση του Φάρο, 2005)
- Διακήρυξη της Ρώμης των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της G20
- Κοινή ανακοίνωση της Επιτροπής και της Ύπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Προς μια στρατηγική της ΕΕ για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις (JOIN/2016/029 final)
- Δήλωση σχετικά με τον πολιτισμό την εποχή της κρίσης της COVID-19 (Απρίλιος 2020).
- Χάρτης του Porto Santo (2021)
- Σύσταση CM/Rec (2017) προς τα κράτη μέλη σχετικά με τη Στρατηγική για την ευρωπαϊκή Πολιτιστική Κληρονομιά για τον 21ο αιώνα (2017)
- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2021-2027), ΕΕ L 189 της 28.5.2021, σ. 34)
- Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά με την πολιτιστική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης (ΕΕ C 410 της 6.12.2019, σ. 1)
- Χάρτης της Ρώμης (2020)

- Transforming our world: the UN 2030 Agenda for Sustainable Development (Ας αλλάξουμε τον κόσμο μας: η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη) (A/RES/70/1)
  - Σύμβαση της UNESCO για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων (2005)
  - Σύμβαση της UNESCO για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών για την εκτέλεση της σύμβασης (Χάγη, 14 Μαΐου 1954)
  - Διακήρυξη της διάσκεψης Mondiacult της UNESCO για τον πολιτισμό (Πόλη του Μεξικού, 30 Σεπτεμβρίου 2022)
  - Απόφαση 2347 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της UNESCO, 2017, CL/4210)
-